

S. BAJRAKTAREVIĆ

PRIKAZ ČASOPISA TURSKOG HISTORIJSKOG
DRUŠTVA U ANKARI »BELLETEN«-A
(6 GODIŠTA - OD 1951-1956)

Prvo historijsko društvo u Turskoj osnovano je privatnom inicijativom 27. XI. 1909. g. pod imenom »*Târih-i 'Osmâni encümeni*«. ¹ Časopis toga otomanskog Historijskog društva (*Târih-i 'Osmâni encümeni mecmuasi*, skraćeno: TOEM) počinje izlaziti od 1911. g. Po svršetku Prvog svjetskog rata i nakon dužeg zastoja časopis je izašao u dva skupna sveska, i to: godine 1338., t. j. 1922. brojevi 49-62, a godine 1339., t. j. 1923. brojevi 63-77.

Od 1340., t. j. 1924. godine, shodno promijenjenim prilikama naziv društva se mijenja u »*Türk Târih encümeni*« i dosljedno tome časopis dobiva ime »*Türk Târih encümeni mecmuasi*« (kratica: TTEM) te izlazi svaka dva mjeseca u nešto manjem formatu i s novim brojenjem. ² Brojem 18 završeno je s velikim zakašnjenjem treće godište i time XVI. knjiga cjelokupne serije tog najprije otomanskog, pa onda turskog historijskog časopisa. Generalni registar tih 16 knjiga objavio je Halil Edhem 1928. g. (Carigrad, 34 str.). Broj 19 časopisa »*Türk Târih encümeni mecmuasi*« izašao je kao zaključni broj sa starim (arapskim) pismom kao godište XVI/XVII. U tom posljednjem broju je i izvještaj bivšeg predsjednika »*Encümena*« Ahmeda Refika o radu i planovima društva, koji je vrlo poučan i zanimljiv (str. 415). ³

12. IV. 1931. g. pod protektoratom Kemala Atatürka osnovano je Tursko historijsko društvo pod novim imenom: »*Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti*« (»Društvo za izučavanje turske povijesti«), pa je konačno 1935. g. to društvo dobilo svoj sadašnji naziv: »*Türk Tarih Kurumu*« te je u paragrafu 2 njegova glavnog pravilnika izričito istaknuto, da je Tursko historijsko društvo djelo Atatürka.

¹ Vidi Orientalistische Literaturzeitung (skraćeno: OLZ) od 1931. (34. godište), str. 414.

² OLZ, str. 415 (Ibidem)

³ OLZ od 1928. g. str. 560.

Svoje glasilo »Belleten« počelo je društvo izdavati 1. I. 1937. g., i to tromjesečno po jedan svezak, pa je otada izašlo dvadeset knjiga, od kojih prikazujemo posljednjih šest, t. j. Knjige XV-XX u želji, da našim historičarima i naučnim radnicima srodnih područja pružimo pregleđ sadržaja posljednjih šest godišta tog inače dobro uređivanog turskog historijskog časopisa, koji metodom obrade svoje tematike ne zaostaje za sličnima na Zapadu.

Knj. XV (1951), Sv. 57, str. 1-192:

Ovaj broj je posvećen uspomeni velikog turskog filozofa Fârâbîja povodom milenijuma njegove smrti te sadržava ove studije:

Dr. Ay d ĩ n S a y ĩ l ĩ, *Fârâbî ve tefekkür tarihindeki yeri* (»Fârâbî i njegovo mjesto u povijesti ljudske misli«), str. 1-59 turski tekst, a od str. 60-64 rezime na engleskom jeziku. (Ukratko se prikazuje Fârâbîjeva zasluga, što je islamsku kulturu obogatilo grčkim idejama, Aristotela smatrao *Prvim učiteljem*, zbog čega su Fârâbîja u islamskom svijetu prozvali *Drugim učiteljem*. Nadalje se govori o njegovoj filozofiji vjere i o misaonom razvoju u toku njegova dugog života.)

Na str. 65-79 isti autor donosi uvodnu riječ o Fârâbîjevu traktatu »O potrebi alkemije«: *Fârâbî'nin simyanin lüzumu hakkındaki risâlesi*, popraćenu nešto kraćom verzijom na engleskom jeziku: *Al Fârâbî's Article on Alchemy*, zatim turski prijevod s arapskim originalom Ebû Nasr el Fârâbîjeva spomenutog traktata.

Str. 81-122, Prof. Necati Lugal i doc. dr. Ay d ĩ n S a y ĩ l ĩ, *Fârâbî'nin tabiat üminin kökleri hakkında Yühsek makaleler kitabî* (»Knjiga Visokih poglavlja – Maqâlat ur-rafi'a – Fârâbîja o korijenima nauke o prirodi«). (Poslije kraćeg uvoda dolazi turski prijevod i arapski original. U uvodu se autori zahvaljuju za pomoć našem zemljaku Tajibu Okiću, profesoru dogmatike na teološkom fakultetu u Ankari.)

Str. 123-174, spomenuti dr. A. S a y ĩ l ĩ raspravlja o Fârâbîjevoj raspravi o vakuumu: *Fârâbî'nin Halâ hakkındaki risâlesi* (str. 123-149), iza koje dolazi i engleska verzija: *Fârâbî's Article on Vacuum* (str. 151-174).

Na kraju sveska (str. 175-192):

dr. A h m e d A t e ş, *Fârâbînin eserlerinin bibliyografyası* (»Bibliografija Fârâbîjevih djela«). (Autor u početku citira dotadašnje bibliografije i obrazlaže, zbog čega se odlučio za popis alfabetskim redom 160 stavaka.)

Sv. 58, str. 193-312:

Jednu trećinu ovog sveska zapremaju tri izvještaja o arheološkim iskopavanjima (str. 194-218) i jedna antropološko-arheološka studija (str. 247-262), a to su:

1. J. Waechter, Sabahat Göğüş and Veronica Seton Williams, *The Sakce Gözü Cave Site 1949* (Članak je popraćen s tri table crteža nađenih predmeta, među kojima lončarski dio materijala čini uglavnom jednu homogenu kalkolitičku grupu).

2. Aşkıdıl Akarca, *Aspedos'ta M. ö. V. Yüzyıla ait bir mezar* («Grob u Aspendosu iz V. stoljeća prije n. e.»). (Uz izvještaj o iskopinama samo na turskom jeziku dodano je 8 tabli odličnih crteža i fotografija, koji će u velikoj mjeri nadoknaditi rezime na kojem pristupačnijem jeziku. Autor je naročito istaknuo, da je pored posuda od tuča i bakra nađena i treća, ali i najstarija antička vaza, od koje je dao fotografije jedne i druge strane. Crvene su figure te vaze osobito lijepe).

3. Rüstem Duyuran, *Izmit ve Silivri'de ypılan arkeolojik araştırmalar: 1947-48* («Arheološka istraživanja u Izmitu i Silivriji 1947-48»). (Saopćeno na IV. kongresu turskih historičara. I ovdje će 7 tabli fotografija i na osmoj tabli plan bizantijske bogomolje moći donekle nadomjestiti rezime na stranom jeziku. Table XVII i XVIII prikazuju nam mozaike iskopane u blizini mjesta Silivri, koji su po svojoj kompoziciji slični klasičnim primjercima mozaika sakralnih građevina Ravene. Od iskopina u Izmitu najznačajnija je kolekcija brončanog novca, koja broji preko 2.000 komada, a još nije naučnom svijetu izložena.)

Str. 219-222, Tahsin Öz, *Bizans Imperatoru'nun bir namesi* («Jedno pismo cara Bizantije»). (Grčki tekst pisma donesen je u prijepisu, a među ispravama je nađen i turski prijevod, pa je i taj transkribiran latinicom. I jedan i drugi original donesen je na dvije table kao faksimil. Iako nedatirano autor je mišljenja, da je pismo osmog Ivana Paleologa Sarudža-begu, koji je 1429. g. postao i vezinom sultana Murata H).

Str. 223-245, Orhan Burian, *Türkiye hakkında dört ingiliz seyahatnamesi* («Četiri engleska putopisa o Turskoj»).

1. Edward Webbeov putopis oko 1590. g.; 2. John Sandersonov putopis u kojem je između ostalog opisano jezivo ubojstvo jedne bogate Židovke i njezina sina u Carigradu. 3. Thomas Dallamov putopis je najzanimljiviji, jer je pisac kao graditelj orgulja bio i darovit umjetnik na orguljama, pa je svoje putovanje iz Engleske u Carigrad poduzeo, da u ime engleskog dvora preda na dar turskom sultanu orgulje, koje je u tu svrhu sam izradio. Svoj put je opisao u obliku dnevnika vještinom savršenog pripovjedača. 4. Fynes Moryson, visoko naobražen i sa znanjem latinskog, njemačkog, francuskog i talijanskog jezika proputovao je najprije gotovo cijelu Evropu pa je nakon toga zajedno sa svojim bratom poduzeo putovanje po Turskoj u želji, da поблиže upozna Carigrad i Jeruzalem. Svoja putovanja opisao je u knjizi s tri dijela. Prva tri putopisa potječu iz posljednjeg decenija 16. st., a Morysonov je započet 1609. i završen 1626. god. Prikaz je tih putopisa samo na turskom, pa smo s obzirom na to ukazali na njihove glavne karakteristike.

Str. 247-262, Muzaffer Süleyman Şenyürek, *Two cases of premature suture closure among the ancient inhabitants of Anatolia*. (Buduci da je na engleskom jeziku, spomenut ćemo jedino, da tretira

lubanje i čeljusti iz bakrenog doba, nađene u Kaledorugu blizu Samsona i Aladža Höyük-Corumu u Anatoliji).

Str. 263-299, I. Hakkı Uzunçarşılı, *Merhum Sadullah Paşa'nın Safvet ve Cevdet Paşalar ve Safvet Paşazade Refet beyle mektuplaşması* (»Prepiska pokojnog Sadullah-paše sa Safvet-pašom i Dževdet-pašom i sa Safvet-pašinim sinom Refetbegom«). Pisma imaju neku historijsku vrijednost s obzirom na to da su s izuzetkom jednog iz 1884. g. sva iz burnih godina 1877.-1880. Sadullah-paša je u to doba bio turski poslanik u Berlinu, a kasnije ambasador u Beču, dok je Safvet-paša ministar vanjskih poslova, Dževdet-paša čuveni historiograf otomanske povijesti, a Refet-beg kao Safvet-pašin sin istaknuti diplomata u ministarstvu vanjskih poslova).

Od str. 301-302 (kraj sveska) su izvještaji i razna saopćenja.

Sv. 59, str. 315-329:

Prof. dr. H. Th. Bossert, *Die Göttin Hepat in den Hieroglyphen-Hethitischen Texten* (Od str. 315-323 u njemačkoj, a od str. 324-332 s 2 table u turskoj verziji: *Hittit Hiyeroglif metinlerinde Tanrıça Hepat.*)

Str. 333-338, dr. Emin Bilgiç, *Umumi iktisadi meseleler ve borçlanma bakımından eski Babil ve Kapadokya vesikalari arasındaki benzerlik ve farklar* (»Sličnost i razlike uočene u starim ispravama Babilona i Kapadokije u pitanjima cjelokupne ekonomike i zaduživanja«). (Pisac upoređuje i analizira juridičko-ekonomska pitanja Kapadokije i Starog Babilona na osnovu dojmova dobivenih iz tih izvora. Studija nije popraćena rezimeom na kojem evropskom jeziku.)

Str. 339-347, dr. Emin Bilgiç, *Çivi yazılı iktisadi metinlerde »Faiz« meselesi* (»Pitanje kamata u klinastim pismom pisanim tekstovima o ekonomici«). (Bez rezimea na stranom jeziku.)

Str. 349-359, Nezihi Fıratlı, *Ankara'nın ilk çağdaki su tesisati* (»Vodovodni uređaji Ankare u Starom vijeku«.) (Iako nema rezimea. 8 tabli fotografija i crteža daje nam naslutiti sadržaj studije. U bilješcima je citirano više stručnih djela na njem. i engleskom jeziku.)

Str. 361-379, dr. Behaeddin Ögel, *Şine Usu Yazitinin tarihi önemi* Kutluk Bilge Külkagan ve Moyunçur (»Historijska važnost Şine Usu epigrafa - Kutluk Bilge Külkagan i Mojunçur«). (Taj je natpis postavio sam Mojunçur, sin prvog ujgurskog kagana - vladara zvanog Kutluk Bilge Kül Kagan, a ispisan je tzv. »Göktürk« pismom u obliku runa. Izneseni podaci tiču se uglavnom historije turskih plemena i njihovih međusobnih sukoba, kao i njihovih odnosa s kineskim carstvom u VIII. stoljeću. Rasprava nije popraćena rezimeom na stranom jeziku.)

Str. 381-399, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Kanun-i Osmani Meshûm-i Dester-i Hâkanî* (»Zakon carskog katastra Otomanske imperije«). (Autor nam u kraćem uvodu izlaže, kako je povodom XXII. internacionalnog kongresa orijentalista, koji se održavao u Carigradu, našao za shodno, da u *Belletenu* objavi dosad neobjavljenu kanun-namu - zakonik -, koji je za vlade Murata IV sažeto napisao šef carske kan-

celarije – reisülküttab – Avni Ömer efendi. Taj zakonik uglavnom objašnjava 25 vrsta zemljišnog posjeda, što je u dovoljnoj mjeri objašnjeno i u sarajevskom Glasniku Zem. muzeja i Prilozima za orijentalnu filologiju itd. u više prijevoda otomanskih zakonika – kanun-nama –, koje su u tim časopisima posljednjih godina obradili H. Hadžibegić, B. Đurđev i N. Filipović. Baš tu studiju je opširno prikazao Hadžibegić u Prilozima za or. fil., knj. II, str. 327–329).

Str. 401–406, A ş k i d i l A k a r c a, *Bir mekale tercümesine dair* («O prijevodu jednog članka»). (Pisac kritizira turski prijevod u njemačkom originalu objavljenog članka prof. Boscha, *Die Festspiele von Nikaia*. Nešto skraćeno objavljen je u publikaciji »Jahrbuch für Kleinasiatische Forschung« I, 1950, str. 80–99 – ističući pritom sve objektivne poteškoće s kojima se Dževrije Artuk morala boriti. Taj njezin prijevod izašao je u *Belletenu*, knj. XII, sv. 46, april 1948, str. 325–348).

Od str. 407–429 je bibliografski popis knjiga i časopisa, što ih je Tursko historijsko društvo primilo u toku 1950. g. (U svemu 375 knjiga i 66 časopisa.)

Sv. 60, str. 431–717:

Str. 431–438, Muzaffer Süleyman Şenyürek, – *Seniha Tunakan, Şeyh Höyük iskeletleri* («Skeleti iz Şejh Höjüka»). Isto u engl. verziji str. 439–445 i 7 tabli: *The Skeletions from Şeyh Höyük*.

Str. 447–468, dr. M. S. Şenyürek, *The Longevity of the Chalcolithic and Copper age Inhabitants of Anatolia* (Izvjestaj je pročitao na XXII. Intern. kongresu orijentalista u Carigradu: 15.–22. IX. 1951. Po stanju zubnih čeljusti i spojeva na lubanjama izračunava, da je većina maloazijskog stanovništva umirala prije 40 godine starosti, a tek 5.7% doživljavalo starost preko 60 godina. Uz popis literature ima i 11 tabli.)

Str. 469–491, Semavi Eyice, *Amasra »Büyükkada« sinda bir Bizans Kilisesi* («Jedna bizantijska crkva Velikog ostrva u Amasri»). Str. 492–496 i 12 tabli slika i crteža, franc. rezime: *L'église Byzantine de »Büyükkada« à Amasra (Amastris de Paphlagonie)*. (Ovom turskom bizantologu zahvaljujemo i nedavno objavljeni vodič: *Istanbul Petit Guide à travers les monuments byzantins et turcs*, 1955, 8°, sa 3 plana i 26 tabli.)

Str. 497–505, Franz Taeschner, *Neşri Tarihi elyazıları üzerine araştırmalar* («Izučavanje Neşrijeva rukopisa povijesti»). (Ističući veliku važnost Neşrijeve stare otomanske povijesti, pisac nabrāja najvažnije rukopise te povijesti i upoređuje ankersko štampano izdanje prve knjige iz 1949., koje bazira na »textus receptus« navedenih rukopisa s Menzelovim rukopisom, koji je objavila berlinska Akademija nauka. Autor je tu svoju raspravu napisao turski.)

Str. 507–592, M. Çağatay Uluçay, *Sürgünler Yeni ve Yakın Çağlarda Manisa'ya ve Manisa'dan sürülenler* («Prognanici u novim i nedavnim stoljećima u Manisu i iz Manise protjerivani»). (Pisac nas u uvodu upozna je, kako mu je namjera, da bi na temelju ove specijalne

teme pridonio osvjetljivanju otomanske historije uopće i grada Manise posebno. U prvom dijelu svoje studije govori o razlozima, u II. dijelu o načinu, a u trećem o izbavljenju iz progonstva. U nastavku donosi 40 isprava u transkripciji latinicom, koje se odnose na internacije i kronološki popis slučajeva progonstva od 1671.–1882. Pri kraju je bibliografija mahom turskih izvora. Na str. 514 govori o internaciji petorice zbog pöbune u Livnu godine 1837. pri čemu ime »İhlivne« pogrešno transkribira kao *Ehluna*, što se jednom strancu, neupućenom u geografske nazive naših varošica, ne smije ni zamjeriti.)

Str. 593–615 i 24 tabele, profesor antropologije ankarskog univerziteta, naprijed citirani Şenyürek zastupan je u ovom broju raspravom na engl. jeziku *Fluctuation of the Cranial Index in Anatolia, from the fourth Millenium B. C. to 1200 B. C.*

Str. 617–628, Fazıla Akbal, 1831 *Tarihinde Osmanlı İmparatorluğunda idari taksimat ve nüfus* (»Administrativna podjela i stanovništvo Otomanskog carstva u 1831. g.«). (Na temelju više rukopisa raznih pokrajinskih i okružnih deftera (popisa) i oslanjajući se na statističko djelo, što ga je izdao Enver Ziya Koral o »Prvom popisu pučanstva Otomanskog carstva u 1831. godini« – *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, Ankara, 1943. – autorka nam je dala popis svih balkanskih i većine pokrajina i okruga ostalog Otomanskog carstva u 1831. godini, dopunivši ga skicama triju geografskih karata, statističkom kružnicom o prosječnim procentima stanovništva prema vjerskoj pripadnosti i dvjema tabelama o brojnom stanju pučanstva po vjerama i po pokrajinama.)

Str. 629–690, dr. Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluş ve İnkişafı devrinde Türkiye'nin iktisadi vaziyeti üzerinde bir tetkik münasebetiyle* (»Povodom naučnog ispitivanja ekonomskog stanja Turske za vrijeme osnivanja i razvoja Otomanskog carstva«). (Ovaj prikaz i kritika studije dra. Mustafe Akdağa imade i rezime na engl. jeziku. U tom rezimeu je izostavljena uputa na opširan prikaz Akdağove studije H. Hadžibegića u I. knjizi *Priloga za orijentalnu filologiju* ..., str. 186–191, što je inače u turskom tekstu İnaldžikova prikaza navedeno.)

Str. 691–707, Şemseddin Günaltay, *İslamdan önce Araplar arasında kadīnīn durumu, Aile ve türlü nikāh şekilleri* (»Položaj žene, porodice i razni oblici ženidbe Arapa predislamskog perioda«). (Pisac nam daje jednu vrlo sažetu i preglednu studiju naslovne tematike, ističući, da se kod Arapa prije Islama žensko hiće smatralo robom, pa time uglavnom objašnjava i pojavu desetak načina ženidbe. Rezimea na stranom jeziku nema.)

Str. 709–712, İsmail Soysal, *Fransa Dışişleri Bakanlıği Arşivleri ve Türk-Fransız münasebetlerine ait belgeler* (»Arhivi francuskog ministarstva vanjskih poslova i dokumenti, koji se tiču tursko-francuskih diplomatskih odnosa«). (Pisac daje korisne upute o rasporedu i indeksima u naslovu spomenutih arhiva uopće te posebno ističe

one sveske, koje su s turskog gledišta interesantne. Sam pisac je glavni sekretar turske ambasade u Parizu.)

Svezak i ujedno godište 1951. završava stručnim prikazom posmrtnog djela Paula Pelliot, *Histoire Secrète des Mongols*, Paris, 1949., od dra. Ahmeta Temira i kratkom izjavom na turskom i na njemačkom jeziku prof. dra H. Th. Bosserta. Str. 713-717.

Knj. XVI (1952), Sv. 61, str. 1-152:

Str. 1-8, dr. Helmuth Th. Bossert u turskom prijevodu U. Bahadır-a Alkima, *Hititlerde yazı malzemesi ve yazı aletleri*, od str. 9-16 s 5 tabli njemački original članka: *Schreibstoff und Schreibgerät der Hethiter*.

Str. 17-20 i 2 table, Nezih Fıratlı, *Dördüncü yüzyıl sonuna ait bir imperator portresi* («Portret jednog imperatora iz kraja IV. stoljeća»). (Donoseći na tablama 4 slike portreta, s lica i s leđa po jedna a u profilu dvije slike, pisac pri kraju zaključuje, da bi to najvjerojatnije bio portret cara Arkadija, pa bi ga u tom slučaju trebalo datirati sa 395.-400. g. po n. e.)

Str. 21-25 i 1 tabla, İbrahim Artuk, *Emevilerden Halife Abdülmelik bin Mervan adına kesilmiş eşsiz bir kurşun mühür* («Jedinstven pečat graviran imenom Omajiea kalife Abdulmelika, sina Mervanova»). (Na tabli je snimljen revers i avers pečata. Pisac naročito ističe, da je to najstariji arapski pečat, budući da je njegov nosilac Omajic Abdulmelik vladao između 685.-705. g.)

Str. 27-33 i 1 tabla (skica hipodroma u Carigradu), Orhan Burian, *Üç yüzyıl önce memleketimizde gezen İngilizlerden Peter Mundy* («Peter Mundy, Englez, koji je prije tri stoljeća putovao po našoj - turskoj - zemlji»). (Kompletan tekst rukopisnog primjerka tog putopisa nalazi se u Bodleian-biblioteci u Oxfordu pod »Rawlinson MS. A. 315«. Pisac nam daje podatke o putopiscu i njegovim putovanjima pa onda prelazi na dio putopisa, koji se odnosi na Tursku. Mundy je došao na tursko tlo u Aleksandretu krajem 1617. g., a u Englesku se vratio 13. septembra 1620. O Beogradu bilježi da je tada brojio oko 2000 kuća, od kojih 60-70 židovskih, a ostatak turske i kršćanske. Naročito su ga impresionirale brojne vodenice na Dunavu i veliki topovi, koje su Turci pri podsjedanju Kanjiže od Austrijanaca zaplijenili.)

Str. 35-48 i 2 table sa skicama Carigrada, Alfons Maria Schneider, *XV. Yüzyilde İstanbul'un Nüfusu* («Stanovništvo Istanbula u XV. stoljeću»). (Njemački original članka izišao je u »*Nachrichten der Akademie der Wissenschaften in Göttingen*«, Phil.-Hist. Kl. 1949, str. 234-244.)

Str. 49-130 i 8 tabli, Ahmed Ateş, *Konya Kütüphanelerinde bulunan bazı mühim yazmalar* («Neki vrijedni rukopisi, koji se nalaze u bibliotekama Konje»). (Autor je katalogizirao vrednije arapske i perzijske rukopise tzv. Jusuf-agine biblioteke u gradu Konji. Na 8 tabli su fotokopije karakterističnijih stranica pojedinih vrednijih rukopisa. Uz to je notirao i jedan turski rukopis Zbirku pjesama čuvenog Navâ-

aja, turskog pjesnika i državnika iz XV. stoljeća. Svega su 92 stavke rukopisa.)

Pod rubrikom *izvještaja*:

Str. 131-136 u turskoj i u engl. verziji U. Bahadır Alkım. *Altıncı Mevsim Karatepe Çalışmaları*, odnosno *Sixth Season's Work at Karatepe* (»Šesti sezonski radovi u Karatepe«).

Str. 137-139 i 4 table slika i crteža nadenih predmeta, Abdülkadir İnân, *İkinci Pazarlık Kurganı* (»Druga grobnica – Kurgan – Pazarika«). (Autor nam priopćuje rezultate istraživanja ruskog arheologa S. I. Rudenka na području Altajskog gorja povodom otkopavanja drugog kurgana – grobnice – u Pazariku u 1947. godini. Vidi prethodni izvještaj Rudenkov u časopisu »Sovjetskaja Archeologija« XI.)

Pri kraju sveska, str. 141-152, nalazi se popis knjiga i časopisa, koje je biblioteka Turskog historijskog društva u toku prvih 6 mjeseci 1951. godine primila.

Sv. 62, str. 153-322:

Str. 153-224 i 8 tabli slika zuba i čeljusti, M. S. Şenyürek, *A Study of the Dentition of the ancient Inhabitants of Alaca Höyük*.

Str. 225-250 i 18 tabli slika, u turskoj i u engl. verziji, U. Bahadır Alkım, *Domuztepe kazılarının arkeolojik sonuçları* (»Rezultati arheoloških iskopina u Domuztepe«), odnosno: *The Results of the recent Excavations at Domuztepe*.

Str. 251-260 i 3 table, Osman Turan, *Selçuk Türkiyesi'nde Faizle para ikrazına dair hukuki bir vesika* (»Pravna isprava o pozajmljivanju novca uz kamate u Seldžučkoj Turskoj«). (Objavljena isprava je interesantna s obzirom na to, da se radi o davanju novca uz kamate, što je po islamu zabranjeno. Ujedno je važna u vezi zemljišnih odnosa. Isprava je donesena uz fotokopiju na tablama, u štampanom prijepisu i u turskom prijevodu. Rezimea na kojem stranom jeziku nema.)

Str. 261-271, na turskom i zatim na francuskom, prof. dr. ph. Schweinfurth, *Istanbul suru ve yıldızlı kapı*, odnosno: *Le Mur terrestre de l'ancienne Constantinople et sa Porte Dorée*.

Str. 273-297, A. J. Jakubovskij, na turski prečio Abdülkadir İnân, »IX. ve X. asırlarda İtil ve Bulgar'in tarihi topografisi meselesine dair« (»O problemu historijske topografije Volge i grada Bulgara u IX. i X. stoljeću«). (Ta studija objavljena je u časopisu »Sovjetskaja Archeologija« 1948, Tom X, str. 255-270, pa će se zainteresirani moći poslužiti i s izvornikom.)

Bibliografija (Prikazi):

Str. 299-309, prof. dr. Bekir Sıtkı Baykal daje kratak sažetak i zatim svoje mišljenje o djelu: dr. Edige Kırılal, *Der Nationale Kampf der Krimtürken = Kırım Türklerinin Milli Mücadelesi (1917-1918)* Verlag Lechte, Emsdetten (Westf.), 1952, XXXIX + 374 str., 5 slika, 3 karte, 8°.

Kraj sveska, str. 311-322, sačinjava popis u drugom polugodištu 1951. primljenih knjiga i časopisa.

Sv. 63, str. 323-448:

Str. 323-343 + 5 tablica + 7 tabli slika lubanja, M. S. Şenyürek, *A Study of the Human Skeletons from Kültepe, excavated under the Auspices of the Turkish Historical Society - The Skeletons from Excavation Season 1948.* (Rasprava je bila priređena za Četvrti internacionalni kongres antropoloških i etnoloških znanosti, koji se imao održati u Beču od 1.-8. IX. 1952.)

Str. 345-365 + 16 tabli, S. N. Kramer, Hatice Kızılay, Muazzez Çiğ, turski tekst pod naslovom: *Beş yeni Sumer edebi metni*, zatim engleski pod naslovom: *Five new Sumerian literary texts.*

Str. 367-405 + 23 table (4 crteža, 17 fotografija i 2 skice profila kandila), Aşkîdil Akarca, *Myasa'da Hellenistik bir mezar* (Ova turska verzija popraćena je najprije katalogom keramike i ostalih predmeta, nađenih u tim grobovima a naslikanih na tablama, pa zatim sažeta engleska verzija rasprave. str. 399-405.)

Str. 407-418 + slika pokojnika, prof. dr. Arif Müfid Mansel, *Martin Schede (1883-1947.)* (Nekrolog je napisan oslanjajući se na dva nekrologa, koji su objavljeni u *Gnomonu* 1952. str. 237 i dalje i u *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*, Bd. 102, Heft 1 (1952), str. 17 i dalje. Turski pisac je još naročito istakao Scheedove zasluge za arheologiju u Turskoj.)

Str. 419-423, isti autor Mansel dao je prikaz djela *Karl Scheffold, Pompejanische Malerei, Sinn und Ideengeschichte*, Basel, B. Schwabe Verlag, 1952, 8°, 207 str., 52 table.

Pri kraju sveska, t. j. od str. 425-448 izneseni su izvještaji o izvanrednim i godišnjim glavnim skupštinama Turskog historijskog društva.

Sv. 64, str. 449-628:

Str. 449-492 + 5 tablica + 16 tabli slika, M. S. Şenyürek, *A Study of the Pontian Fauna of Gökdere (Elmadağ), South-East of Ankara.*

Str. 493 i 494 + 2 crteža (mapa i presjek terena), Oğuz Erol, *A Note of the Geology of the Mammalian Fossil Bed of Elmadağ - Evcilar Ağilları.*

Str. 495-545 + 19 tabli, Helmuth Th. Bossert, *Das H-H Wort für »Malstein«*, (H-H znači hijeroglifsko-hetitsko), *Dem Andenken des Begründers der Hethitologie B. Hrozný*, 6. V. 1879 - 13. XII. 1952.

Str. 547-576 + 1 tabla s mapom Anadolije, na kojoj je označen put pohoda i povratka, prof. dr. A. Süheyl Ünver, *Dördüncü Sultan Murad'ın Revan Seferi Kronolojisi* (»Kronologija ratnog pohoda na Erivan (= Jerevan) sultana Murata IV, od ševvala 1044^h, tj. 1635. do redžeba 1045^h, tj. 1635. g.). (Pisac nam rezimira jedan kronološki vođeni vojnički dnevnik o ratnom pohodu na Erivan - Jerevan - što ga je pronašao u biblioteci smještenoj u ljetnikovcu zvanom »Bagdad köşkü« u muzeju palače Topkapı. Taj se dnevnik nalazi u sredini jedne knjige zavedene pod br. 405 i to listovi 124^a-184^a. Članak je na turskom i bez rezimea na kojem stranom jeziku.)

Str. 577-583, Hakkı İzet, *Mevlana Türbesinin Çini Kaplamaları ve Anadolu Selçuk Çiniliğinin Sanat ve İşçilik Özellikleri*. (Uz turski original nema rezimea na stranom jeziku, ali se iz prijevoda samog naslova vidi, o čemu je riječ. »Fajansna opločenja Mevlana- (t. j. Dželaluddin Rumi) ovog mauzoleja i umjetničke i tehničke osobine fajansnog obrta anadolskih Selčuka«.)

Str. 585-598 i slika pokojnika, dr. Semavi Eyice, Prof. dr. *Alfons Maria Schneider (1896-1952)*. (Biograf navodi, kako je pok. Schneider zbog momentanog krvarenja čira na stomaku umro upravo na putu u Siriju, kamo je bio pošao da vrši iskapanja u mjestu Rusafa (Sergiopolis). Biografiji je dodao kronološkim redom i bibliografiju od 1925.-1952. sa 127 stavki.)

Bibliografija:

Str. 599-606, prof. dr. Philipp Schweinfurt dao je na turskom jeziku opširan prikaz godišnjaka: *Jahrbuch der österreichischen Byzantinischen Gesellschaft*, Mit Unterstützung von Fachgelehrten herausgegeben von W. Sas-Zaloziecky. I. Wien, Verlag Herder 1951, 163 str., 8°, 6 tabli izvan teksta, ukoričeno.

Str. 607-609, Nezih Fıratlı prikazuje djelo Ahmet Gököğlü, *Paphlagonia - Paflagonya - (Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, İskilip, Başra, Alaçam ve civari) Gayri Menkul Eski Eserleri ve Arkeolojisi*. Cilt. I. Kastamonu, 1952, 459 str., 144 fotografije, 1 mapa, 8°, cijena 750 krs. (Autor prikazanog djela je direktor muzeja u Kastamoniju, pa je u svom djelu obuhvatio sve starine te oblasti od paleolitskog doba do naših dana. Recenzent mu odriče naučnost i ozbiljnost.)

Rubrika izvještaja sadržava:

Str. 611-628, U. Bahadır Alkım, *Yedinci Mevsim Karatepe Çalışmaları*, zatim *Sekizinci Mevsim Karatepe Çalışmaları*, na koja se nastavljaju isti izvještaji na engleskom: *Karatepe, Seventh Campaign* te *The Eighth Season's Work at Karatepe*. (Time završava svezak i XVI. godište.)

Knj. XVII, (1953), Sv. 65, str. 1-142:

Str. 1-14 + 18 slika, dr. Akif Erzen, *Ay tanrısi Men'in adı ve menşei hakkında* (»O imenu i porijeklu božanstva mjeseca „Men“«). (18 slika izvan teksta omogućit će upućenima donekle, da se i bez rezimea na stranom jeziku upute u sadržaj radnje, kojim nas autor upoznae s raznim mišljenjima i aspektima toga problema upoređujući ime božanstva »Men« s hetitskim oblikom imena »Arma«.)

Str. 15-25 + 27 slika i 5 tabli skica i presjeka, Nezih Fıratlı, *Bitinya Araştırmalarının birkaç ilave* (»Nekoliko dopuna istraživanjima u Bitiniji«). (Prva od 27 slika je mapa Bitinije s označenim nalazištima o kojima se u radnji govori. Brojni crteži i slike moći će i kod ove rasprave na turskom jeziku donekle nadomjestiti rezime na stranom jeziku.)

Str. 27-40 + 1 slika, dr. Semavi Eyice, *Amasra'da Genova hakimiyeti devrine ait armalı bir levha*, članku je dodan režime na francuskom pod naslovom: *Une Dalle Armoriée Inédite de l'Époque Génoise à Amasra*. (Slika prikazuje ploču s grbom iz genovežanske vladavine u Amasri iz 1424. g.).

Str. 41-82, Franz Babinger na turski prečio: Bekir Sıtkı Baykal, *Fatih Sultan Mehmet ve İtalya* (»Osvajač sultan Mehmed i Italija«). (Taj je rad prvi put objavljen 1951. g. u časopisu *Byzantion XXI*, sv. I, str. 127-178 pod naslovom: »Mehmed II der Eroberer und Italien«, a poslije na talijanskom jeziku u »Rivista Storica Italiana«, anno LXIII - sv. IV. Ispravke i dopune u toj talijanskoj verziji turski je prevodilac uzeo u obzir. Poslije upute na ta dva časopisa suvišno je, da se na sadržaj turskog prijevoda osvrćemo.)

Str. 83-100, Tefrik Biyiklioğlu, *Istábul'un iki fethi - II. Mehmed ve Atatürk* (»Dvojica osvajača Carigrada Mehmed II i Atatürk«). (Kako i sam naslov kaže, pisac uspoređuje dva turska osvajača Carigrada, rezimirajući historijske reminiscencije osvajanja grada od Mehmeda II pa onda mnogo opširniji period oslobodilačke borbe Atatürka s Grcima i ponovnog osvajanja Istanbula ispod okupacije Antantinih sila u oktobru 1922. g.)

Str. 101-108, dr. Tahsin Özgüç, *Kültepe'de 1950. Yılında T. K. Adına Yapılan Kazılar hakkında ön-rapor*. Od str. 109-118 je istovetna njemačka verzija pod naslovom *Vorläufiger Bericht über die Grabungen von 1950. in Kültepe ausgeführt im Auftrage des Türk Tarik Kurumu* (= »Tursko historijsko društvo«).

Str. 119-127, dr. Nîmet Özgüç, *Kültepe'de 1950 yılında T. T. K. adına yapılan kazıda bulunan mühür ve mühür baskıları hakkında ön-rapor*, zatim njemačka istovetna verzija *Vorbericht über die Siegel und Siegelabdrücke*. (I ovaj predizvještaj odnosi se na iskapanja u Kültepi 1950. g. i na tamo nađeni arhivski materijal: pločice, pečati i drugi predmeti. Oba izvještaja popraćena su s 41 slikom.)

Pri kraju sveska str. 129-142 nalazi se popis knjiga i časopisa, koje je biblioteka društva primila u toku 1952. godine. (Među njima je i veći dio pošiljke knjiga i časopisa, koje je naša Akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu poslala u zamjenu za redovito primane turske publikacije.)

Sv. 66, str. 143-306:

Str. 143-149 + 16 slika (crteža), Helmuth Th. Bossert, (Herrn Dupont-Sommer in Dankbarkeit) *Die Phönizischen Inschriften vom Karatepe nach dem Stande vom Herbst 1953*.

Str. 151-178 + 8 slika (inskripcija), G. E. Bean, *Pontus Yazıtları*. Turska verzija popraćena je engleskom *Inscription from Pontus* (Radi se o grčkim i latinskim natpisima na građevinama i grobnicama.)

Str. 179-207, dr. Fûruzan Kınal, *Eski Önasya'da ehli atın tarihi*. Zatim njemačka verzija *Zur Geschichte der Zählung des Pferdes im alten Vorderasien*. (Pošto je ispitao prilike u Egiptu, Mezopo-

tamiji i Maloj Aziji, autor dolazi do zaključka, da je konj bio poznat u Prednjoj Aziji i Anatoliji početkom II. tisućljeća prije n. e., dakle protivno tvrdnji Fr. Hroznýa, da je konj došao u Prednju Aziju tek oko 1500. g. prije n. e., kada su se tamo naselili indoevropski narodi.)

Str. 209-227 + 27 slika, M. Zeki Oral, *Kubad Abad Çinileri* (»Fajanse Kubad Abada«). (Pisac nas najprije upozna je s tim, da je Kubad Abad početkom XIII. st. izgrađen po nalogu čuvenog seldžučkog vladara Alauddina Keykubata na obali jezera Beyşehir. To mjesto više ne postoji, ali su se u ruševinama nekadašnjih carskih dvora našle i mnoge fajansne ploče. Autor nas opširno upozna je s načinom izrade i upotrebe te čuvene fajansne keramike i upozna je nas s još mnogo drugih detalja, koji se i sa slika dadu naslutiti.)

Str. 223-249, Fevziye Abdullah Tansel, *Arap harflarinin islâhî ve değiştirilmesi hakkında ilk teşebbüsler ve neticeleri (1862-1884)* (»Prvi pokušaji i njihove posljedice u vezi reforme i izmjene arapskih pismena 1862-1884«). (Autor nam daje pregled nastojanja i debata u vezi svrsihodnijeg prilagođivanja arapskog pisma.)

Str. 269-288 + 73 slike i 1 plan, dr. Tahsin Özgüç, *Kültepe (Karahöyük) Hafriyatı 1950*, zatim njem. verzija *Die (Karahöyük) - Grabung 1950. von Kültepe*.

Str. 289-306 + 30 slika i 1 plan, dr. Nîmet Özgüç, *1951. yılinda Kültepe'de kazı hakkında yapılan önrapor* popraćeno istovetnim engleskim tekstom *Preliminary Report on the 1951 Excavations at Kültepe*.

Sv. 67, str. 307-457:

Str. 307-320 + 2 slike (petroglifi), prof. dr. Kurt Bittel, *Bazı Anadolu ve Mezopotamya Kaya Tasvirleri üzerine düşünceler*, zatim isto u njemačkoj verziji *Bemerkungen zu einigen Felsbildern in Mesopotamien und Anatolien*.

Str. 321-365 + 56 slika, M. S. Şenyürek, *A Study of the Pulp Cavities and Roots of the Premolars and Molars of Prosimii, Ceboidea and Cercopithecoidea*. (Studija je popraćena skoro s pune četiri stranice citirane literature.)

Str. 367-392 + table (slike novca), İbrahim Artuk je preveo i dopunio numizmatičku raspravu velikog historičara iz vremena egipatskih Mameluka, XIV./XV. st., Takıyuddin-a Ahmeda b. Abdulkadir-a el-Makrizi-ja, *El-Nukud el-Kadime ve'l İslamiye* (»Stari i islamski novci«). (Prevodilac je nakon kratkog uvođa dao biografske podatke o autoru i nastavio s prijevodom na turski jezik. Rasprava ima tri poglavlja: Stari novci, Islamski novci i Egipatski novci. Prevodilac je na kraju dodao popis djela, iz kojih je crpao svoje dopune.)

Biografije:

Str. 393-411 + slika pokojnika, dr. Semavi Eyice, *Ernest Mamboury (1878-1953)*. (U nekrologu naročito ističe, kako se taj svi-

carski historičar umjetnosti od 1909. g. nastanio u Carigradu i najveći dio svog djelovanja posvetio izradi vodiča za razne krajeve Turske. Od svih tih vodiča najpoznatiji mu je vodič Carigrada, koji je izišao na raznim jezicima i u više izdanja. Pisac je pri kraju unio i bibliografiju pokojnika s 37 stavaka.)

Bibliografija:

Str. 413-428, M. D. Mercanligil-S. M. Özerdim, *Fethin 500. Yıldönümü dolayısıyla çikan eserler* (»Djela izdata prigodom 500-godišnjice osvojenja Carigrada«). (Svega ima 89 publikacija, od kojih navodimo jedino İsmail Hami Danişmend, *The Importance of the conquest of Istanbul for mankind and civilisation*, Istanbul, 1953, 8°, 54 str. Izdato je pored turskog originala i u francuskom prijevodu. Pri kraju je indeks po naslovima djela.)

Izveštaji:

Str. 429-441, Izveštaj o godišnjoj skupštini Turskog historijskog društva.

Pri kraju sveska, str. 443-457, popis knjiga i časopisa, koje je biblioteka Turskog historijskog društva primila u toku prve polovice 1953.

Sv. 68, str. 459-604:

Str. 459-473 + 14 slika, M. S. Şenyürek, *Horn-Cores of Oioceros from the Pontian of Küçükyozgat*.

Str. 475-482 + 14 slika, Ludwig Budde, *Istanbuler Reiterrelief*. (Članak je samo na njemačkom jeziku.)

Str. 483-487, dr. Z. Taşlıklioğlu, *Trakya'da M. S. III. Asir Başlarından Kalma Grek Kitabesi* (»Grčka inskripcija iz početka III. stoljeća naše ere u Trakiji«). (Taj spomenik pobjede cara Septimija Severa i njegovih dvaju sinova Caracalle i Geta nađen je prilikom iskopavanja temelja za gradnju skladišta namirnica kod carinskog pristaništa u Tekirdağu-Rodosti. Na temelju fotokopija natpisa, poslanih nadležnom fakultetu na proučavanje, pisac je objavio originalni grčki tekst i turski prijevod. U daljem izlaganju zaključuje, da je to ploča donesena iz Perinthosa, tj. današnjeg mjesta Ereğli. Tom prilikom objašnjava i pojam počasne titule »Neokoros« (»Pometać hrama«). Konačni sud o tekstu donijet će, pošto mu se pruži prilika da ga sa same ploče pročita.)

Str. 489-500 + 5 slika, dr. Philipp Schweinfurth: najprije u turskom prijevodu dra Semavija Eyicea, *Istanbul'da Komnenos'tar devrinin ait bir mozaik*, pa onda njemački original *Ein Mozaik aus der Komnenenzeit in Istanbul*.

Str. 501-517 + 4 slike i 4 skice, M. Zeki Oral, *Kaysari'de Kubadiye Sarayları* (»Palače Kubadije u Cezareji«). (Pošto je konstatirao, da su i vladari Seldžuka poput osmanlijskih gradili palače i ljetnikovce u mnogim mjestima izvan prijestolnice, pisac prelazi na historijske detalje palače u Kubadiji - ili Kejkubadiji - kod Cezareje - Kajserije. Autor osobito ističe, da se Kubadije ne smije zamjenjivati s mjestom

Kubadabad na obali jezera Beyşehir. Uporedi članak istog autora u sv. 66, str. 209 i d.)

Str. 519-535, I. H. Uzunçarşılı, *Onbeşinci yüzyılın ilk yarısıyla onaltıncı yüzyılın başlarında Memluk Sultanları yanına iltica etmiş olan Osmanlı Hanedanına mensub Şehzadeler* (»Prinčevi Otomanske kuće, koji su se utekli mamelučkim sultanima od prve polovine XV. do početka XVI. stoljeća«). (Autor prethodno objašnjava razloge, zbog kojih je moralo dolaziti do pobuna i bježanja pojedinih osmanlijskih prinčeva, pa prelazi na historijat unuka Bajazita II: Sulejmana, Alauddina i Kasima, koji su se sklonili kod mamelučkog sultana Melik-Eşref-Barsbaja oko godina 1429. i 1435. Studija je potkrijepljena turskim i arapskim historijskim izvorima, pa i citatima arapskog teksta.)

Biografija:

Str. 537-555 + 2 slike (Mommsenovi portreti), Halil Demireli-Oğlu, *Ölümünün Ellinci Yıldönümü münasebetiyle Theodor Mommsen* (»Povodom pedesetogodišnjice smrti Theodora Mommsena«). (Autor kao profesor historije Starog vijeka upoznao je tursku naučnu javnost o Mommsenovu naučnom djelovanju na područjima historije, prava i filologije.)

Posljednje je bibliografski kritički prikaz, str. 557-604, dr. Ibrahim Kafesoğlu, *Sultan Melikşah devrinde Büyük Selçuklu İmparatorluğuna* (»Veliko Seldžučko carstvo za vrijeme sultana Melikşaha«). (Ovaj prikaz na turskom jeziku, koji se u sitnom slogu proteže na 8 stranica, ujedno je i jedna studija u vezi s izučavanjem turske povijesti u doba Seldžuka. I pored mnogih kritičkih primjedaba i ispravaka, koje je pisac prikaza dr. Mehmed Altay Köymen iznio, mišljenja je, da je djelo prof. Kafesoğlue pokušaj, koji je uspio.)

Knj. XVIII, (1954), sv. 69, str. 1-114:

Str. 1-25 + 13 slika, M. S. Şenyürek, *A Note on the Skulls of Chalcolithic Age from Yümüktepe* (popraćeno popisom literature i mnogim tabelama.)

Str. 27-34 + 9 slika, Helmuth Th. Bossert, *Die Hieroglyphen-hethitischen Inschriften vom Karatepe nach dem Stande vom Herbst 1953.*

Str. 35-50 + 11 slika, dr. Muzaffer Kulag, *Son Asur çağına ait on Kabartma parçası* (»Deset reljefnih fragmenata iz posljednjeg asirskog doba«). (Autor izlaže 9 bas-reljefa iz skupine asirskih reljefa u Arheološkom muzeju Carigrada te nakon opisa i uspoređivanja donosi svoje zaključke u pogledu odjeće i datiranja reljefa.)

Str. 51-82, dr. Şerif Baştav, *XVI. asırda yazılmış Grekçe Anonim Osmanlı Tarihine göre İstanbul'un muhasarası ve zabiti* (»Podsjedanje i osvojenje Carigrada prema jednoj anonimnoj historiji, koja je napisana u XVI. stoljeću na grčkom jeziku«). (Ta otomanska historija grčkog anonimusa nalazi se u *Barberina biblioteci* Vatikana pod N. 111. Madarski učenjak Gynla Moravesik svratio je na nju pozornost

naučnih krugova, pa je njegov dak M. Gyoni u tom djelu odabrao sve, što se odnosi na Mađare, i to publicirao 1938. na mađarskom jeziku. Profesor atenskog univerziteta G. Th. Zora objavio je iz tog rukopisa 1952. g. sve, što se odnosi na period Mehmeda II, a to čini jednu trećinu cijelog rukopisa. Pisac članka nas o tom svemu izvještava i prelazi na anonimnog autora, na vrijednost samog djela te konstatira, da se anonimus služio najviše Kalkondilom. Zatim analizira, u kojem su stepenu podaci pouzdani ili pogrešni, i završava s prijevodom onog dijela rukopisa, koji se odnosi na podsjedanje i osvojenje Carigrada. Taj dio objavljen je u spomenutom djelu profesora Zora na str. 14-34.)

Str. 83-87, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Onaltıncı Yüzyıl ortalarında İslamiyeti kabul etmiş olan bir Boğdan voyvodası* (»Moldavski vojvoda, koji je oko sredine XVI. stoljeća prešao na islam«). (Pisac članka nakon kraćeg uvoda u historijski razvoj odnosa između moldavskih vojvoda i Turaka iznosi slučaj prijelaza na islam Ilije Rareša, koji postade vojvodom Moldavije nakon smrti svoga oca Petra Rareša. Poslije prijelaza na islam postaje sundžakom Silistre, a brat mu Stevan VII vojvodom Moldavije. Pisac zatim iznosi popis poklona, koje je povodom prijelaza na islam dobio od turskih velikaša.)

Pod rubrikom »Prijevodi«, str. 89-104, İsmail Kaynak je preveo studiju S. G. Kljaštornija, *Orhon Abidelerinde Kengü'nün Kavmi - Yer Adı (Etno-Toponimiği)* (»Etno-toponomičko ime od Kengü u Orhonskim spomenicima«). (Original studije objavljen je u časopisu »Sovjetskaja Etnografija« 1951./III, koji ima Etnografski muzej u Zagrebu.)

Na kraju je sveska od str. 103-114 popis knjiga i časopisa, koje je knjižnica društva primila u drugoj polovini 1953. g.

Sv. 70, str. 115-278:

Str. 115-129, dr. Füzüzan Kinal, *Eski Önasya Dinlerinde Monoteist Temayüller* (»Monoteističke tendencije u starim religijama Prednje Azije«). (Autor najprije izlaže rađanje vjerskog pojma pa onda tretira vjerske idole pojedinih prednjoazijskih područja: Anadolije, Mezopotamije, Egipta i Palestine od III.-I. tisućljeća prije n. e. Studija na turskom jeziku pisana je pozivom na izvore iz druge ruke i bez rezimea: na kojem stranom jeziku.)

Str. 130-158 + 4 slike i 1 karta, dr. Arif Erzen, *İstanbul şehrinin kuruluşu ve isimleri* (»Osnivanje grada Istanbula i njegova razna imena«). Članak je popraćen rezimeom na engleskom jeziku: *The Foundation of the City of Istanbul and its names*. (Jugoistočno od Skutarije na Fikirtepe, nađeni su ostaci jedne samostalne kulture iz IV. tisućljeća prije n. e., a u prostoru oko Ajasofije ostaci prastarih naselja. Grčke su naseobine nastale tek u VI. stoljeću prije n. e.)

Str. 159-178, Ahmed Ateş, *Şâh-Nâme'nin yazılış tarihi ve Firdevsî'nin sultan Mahmuda yazdığı hicviye meselesi hakkında*. Turska verzija praćena je istovetnom francuskom pod naslovom *Şâhnâme de*

Firdavsi-i Tūsi et sa Satire contre Sultan Ma(h)mūd. (Ta rasprava saopćena je na 23. međunarodnom kongresu orijentalista, održanom od 21.-29. VIII. 1954. u Cambridgeu.)

Str. 179-221, Adnan Sadik Erzi, *Akkoyunlu ve Karakoyunlu tarihi hakkında araştırmalar* (»Izučavanje povijesti država Akkojunlu i Karakojunlu, - »Bijele ovce i Crne ovce«. - (U prvom dijelu studije autor analizira bilješke u vezi s knjigom »Dede Korkut«, koja se našla među turskim rukopisima Vatikanske biblioteke pod br. 102 i koju je pokojni Ettore Rossi s dugačkim uvodom preveo na talijanski pod naslovom *Il »Kitāb-i Dede Qorqut«*. *Racconti epico-cavallereschi dei Turchi Oguz*. *Bibl. Apostolica Vaticana*, 1952, 364 str., 8°. U drugom poglavlju govori o Uzun Hašanovu prvom vojnom pohodu na Karaman 1463./65. g. Studija je popraćena mnogim izvornim perzijskim, turskim i arapskim tekstovima.

Str. 223-230 + 2 fotokopije pismenog izvještaja velikog vezira i carske zapovijedi, İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Asâkir-i mansûre'ye fes giydirilmesi hakkında sadr-î azâmîn takriri ve II. Mahmud'un hatt-î humayunu* (»Prijedlog predsjednika vlade i naročita carska zapovijed Mahmuda II u vezi sa zavodenjem fesa u turskoj pobjedničkoj vojsci«.) (Pisac po prvi put objavljuje fotokopiju originalnog izvještaja predsjednika vlade i carsku odredbu sult. Mahmuda II te se osvrće na predradnje u vezi s reformama o vojnoj odjeći i o uvođenju fesa u turskoj vojsci.)

Biografija:

Str. 231-252 + slika pokojnika, dr. Semavi Eyice, *prof. dr. Philipp Schweinfurth (1887-1954)*. (Uz vrlo iscrpnu i opširnu biografiju umrlog istraživača bizantijske umjetnosti, koji je pisao i o sredovječnoj umjetnosti balkanskih zemalja, dodata je i kratka bibliografija. Iz jedne bilješke saznaje se, da je i u dnevniku »Neue Zürcher Zeitung« od 6. VII. 1954. br. 1675 objavljen jedan kratki nekrolog.)

Str. 253-261, M. Türker Acaroğlu, *Türk tarihinin Bibliografya kaynakları* (»Bibliografski izvori turske povijesti«). (Pod prednjim naslovom direktor Acaroğlu donosi prikaz jednog dijela knjige od Mlle Louise-Noellé Malcles, *Les sources du travail bibliographique*, kojoj je generalni direktor Narodne biblioteke u Parizu napisao predgovor. Autor prikaza slušao je njezina predavanja u Parizu, pa je i najpozvaniji da tursku naučnu javnost upozna s tim bibliografskim djelom. Iscrpno je prikazao dio bibliografije, koji se odnosi na Tursku, a naročito onaj dio, u kojem su citirana djela u vezi s turskom historijom. Kod nas je Malelesovu bibliografiju prikazao dr. Matko Rojnić u *Vjesniku bibliotekara Hrvatske* 1954, br. 1-4, str. 120-122, i to samo dva prva dijela, a prednjim je turskim prikazom obuhvaćen i treći dio.)

Pri kraju sveska od str. 263-265, 267-271 i 273-278 dolaze tri prikaza:

1. Nezih Fıratlı, Reşit Mazhar Ertüzün, *Kapıdağı Yarımadası ve Çevresindeki Adalar Tarih ve Arkeolojisi üzerinde Araştırmalar*, İstanbul, 1953, 8°, IX + 278 str. + 96 slika i 7 nacrti i karti («Izučavanja historije i arheologije poluotoka Kapudağ i ostrva oko njega»).

2. Ahmet Temir, Reşit Rahmeti Arat, Edib Ahmed B. Mahmud Yükneki, *Atabetü'l - Hakayik* («Vrata istine» književnika Ahmeda sina Mahmuda Yüknekijeva»), İstanbul, 1951, (4) + 163 + (3) + LXXXI + CLXXIII str.

3. Dr. Şerefettin Turan, «*Türk-İngliz Münasebetlerinin Başlangıcı ve Gelişmesi (1553-1610)*», Ankara, 1953, VIII + 230 str. Autor toga je dr. Akdes Nimet Kurat («Početak i razvoj anglo-turskih odnosa» [1553.-1610. g.]).

Sv. 71, str. 279-410:

Str. 279-315 + 15 slika, M. S. Şenyürek, *A Study of a Skull of Promephtis from the Pontian of Küçükyozgat*.

Str. 317-330 + 19 slika i 3 plana, Raci Temizer, *Kayapınar Hüyüğü Buluntuları* («Nadene stvari u Hüyükü - grobnoj humci - Kapapınara»). (U traganju za zakopanim blagom nadeni su mnogi predmeti u toj grobnoj humci još 1949. g. i predati Muzeju starina. Stručno arheološko iskopavanje izvršeno je tek u kolovozu 1952. Naši arheolozi će se po slikama i planovima moći obavijestiti, o čemu se radi. Članak je, naime, napisan samo na turskom jeziku.)

Str. 331-336 + 12 slika i 2 plana, Tahsin Özgüç i Mahmut Akok, *Melik - Gâzi Türbesi ve Kalesi* («Melik-Gâzijin mauzolej i utvrda»). (Pisac ovog kratkog izvještaja uglavnom opisuje način gradnje i osobine mauzoleja i po tome misli, da potječe iz XII. stoljeća, iako ne postoji natpis, kojim bi se takvo datiranje potkrijepilo. Opis utvrde je također vrlo kratak.)

Str. 337-345, M. Zeki Oral, *Yatağan Mürsel vakfiyesi* («Yatağan Murselova vakfija, tj. isprava o religioznoj zadužbini»). (Pošto je prethodno ubicirao mjesto Yatağan Murselova mauzoleja i ispričao legendu o šejhu Murselu i sultanu Alauddinu, koja je tobože dala povod ispostavljanju isprava o zadužbini, autor donosi njezin arapski tekst i turski prijevod s još nešto historijskih podataka u vezi s Karamanoğlijem. U tom cilju je objavljena i isprava.)

Str. 347-355, İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Rodos Şovalyeleri hakkında Antalya valisi Sultan Korkud'a gönderilmiş bir mektub* («Pismo upućeno guverneru Antalije u vezi s rodkim vitezovima»). (Autor nam iznosi arapski tekst i turski prijevod pisma, koje je sin Bajazida II princ Korkud primio od nekog Ebu Bekir Dârâniya, učenog čovjeka, koji je na nepoznat način pao u ropstvo viteškog reda sv. Ivana na otoku Rodu. U tom pismu on poziva sultana, da osvoji ostrvo iz nevjerničke ruke.)

Str. 357-372, dr. Tahsin Özgüç, *Kültepe'de 1953 yılında yapılan kazılar*. Od str. 373-390 + 37 slika i 2 plana, njem. verzija *Die Grabungen von 1953. in Kültepe*.

Pri kraju su sveska, str. 391-410, izvještaji o glavnoj godišnjoj skupštini Turskog historijskog društva, izvještaj o radu u godini 1953. i t. sl.

Sv. 72, str. 410-599:

Str. 411-427, dr. Yavuz Abadan, *Akademik hürriyetler s istovetnom engleskom verzijom The Problem of Academic Freedom*.

Str. 429-439 + 3 fotokopije Atatürkovih pisama autoru članka, prof. dr. Afetinan, *Atatürk'ün bana Yazdirdıkları* («Što sam od Atatürka slušala i zabilježila»). (Prof. Afetinan bila je često prisutna u užem krugu Atatürka, pa je tako sudjelovala u mnogim političkim, povijesnim, literarnim, znanstvenim i sociološkim razgovorima, analizama i raspravama. Mnoge historijske događaje sam Atatürk je izlagao, pa je gospoda Afetinan neke iz te serije u *Belletenu* objavila. I ovaj je članak jedan primjerak iz tog niza Atatürkovih izlaganja.)

Str. 441-447 + 4 slike, dr. Tahsin Özgüç, *Koloni devrinin gec safhasına (I b) ait bir arslan heykeli parçası*. Zatim dolazi engleska verzija izvještaja *Fragment of a Lion Statue found in the Late Phase (I b) of the Colony Period*.

Str. 449-467, dr. Sedad Alp, *The - N (N) - Formation in the Hittite Language*. (Samo na engl. jeziku. Sadržaj te rasprave pročitati je na XXIII. Međunarodnom kongresu orijentalista u Cambridgen.)

Str. 469-510 + 27 slika, G. E. Bean, *Burdur'daki kabartmalı ve yazıtlı taşlar*. Ovoj turskoj verziji prethodi engleska *Sculptured and Inscribed Stones at Burdur*.

Str. 511-518 + 6 slika, dr. Arif Müfid Mansel, *Konya'da bulunan yeni bir lâhid* («Jedan novi sarkofag pronađen u Konji»). (Na posljednjoj je strani rezime na njemačkom jeziku *Ein neuer Sarkophag aus Konya*. Sarkofag potječe iz početka III. st. po našoj eri.)

Str. 519-522, dr. M. S. Şenyürek, *A Note on the Long Bones of Chalcolithic Age from Yümüktepe* (kratki dodatak studiji objavljenoj u sv. br. 69, str. 1 i dalje ovog istog godišta *Belletena*.)

Str. 523-543, Ludwig Budge, *Die Entstehung des Antiken Repräsentationsbildes*. (Rasprava je donesena samo na njemačkom)

Str. 545-580, İ. H. Uzunçarşılı, *Tunus'un 1881'de Fransa tarafından işgalına kadar valilik eden Hüseyin Ailesi* («Porodica Husejini, koja je držala položaj guvernera sve do francuske okupacije Tunisa u 1881. g.»). (Autor iznosi, da su Tunisom vladali Hafside od XIII. do XVI. st. i da je Tunis 1574. g. konačno pripojen Osmanskoj imperiji. Zatim iznosi o svakom pojedinom guverneru Husejnija podatke s genealoškom tablicom pri kraju. Poslije toga objavljuje doslovni tekst historijata Tunisa, kako ga je na zahtjev Abdulhamida II izradio Hajredin-paša.)

Str. 581-587, İsmail Kaynak je preveo studiju prof. B. Zahodera, *Dendanekean* (ime mjesta). (U ruskom originalu studija je objavljena u časopisu »Istoričeski žurnal«, 1943, 3-4.)

Pri kraju sveska, str. 589-599, popis primljenih knjiga i časopisa u prvoj polovici 1954. g.

Knj. XIX (1955), Sv. 73, str. 1-114:

Str. 1-54 + 6 slika i tablice br. 1-8, M. S. Şenyürek, *A Note on the Teeth of Meganthropus Africanus Weinerl from Tanganyiku Territory*. (Naveden je i popis mnogobrojne literature.)

Str. 55-72, 93 slike i 1 plan, Tahsin Özgüç, *Kultepe Hafriyatı 1954. I b kati eserleri*. Zatim engl. verzija, *Excavation at Kültepe 1954. Finds on Levee I b*.

Str. 73-80 + 38 slika, od istog autora: *Koloni devrinin geç safhasına (I b) ait bir Atölye hakkında, zatim engleska verzija Report on a Work-Shop belonging to the Late Phase of the Colony Period (I b)*.

Str. 81-97 + 6 slika, dr. Z. Taşlıklıoğlu, *Son zamanlarda bulunmuş olan birkaç Bithynia Kitabesi* (»Nekoliko bitinijskih natpisa nadenih u posljednje vrijeme«). (Grčke tekstove tih iskopanih natpisa objavio je autor u originalu i u turskom prijevodu, pa će zainteresiranim ta studija na turskom jeziku i bez rezimea biti donekle pristupačna.

Kao prilog historiji kneževine Anatolije:

Str. 99-102 + 3 slike, M. Zeki Oral, *Kuvvadar oğulları* (»Vladalačka kuća Kuvvadar«). (Pisac iznosi arapskim pismom prijepise natpisa na nadgrobnim spomenicima pojedinih pripadnika loze *Kuvvadar*, koji potječu iz prve polovine XV. st., pa ih ukratko objašnjava i dopunjuje historijskim zbivanjima toga doba.)

Bibliografija:

Str. 103-106, Tefrik Bıyıklıoğlu, prof. dr. Gotthard Jäschke, *Die Türkei in den Jahren 1942-1951. Geschichtskalender mit Namen und Sachregister*, Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1955, VIII + 196 str., 8°. (I pored nekih sitnijih griješaka i propusta, koji se u prikazu ispravljaju, odnosno, dopunjuju, djelo se hvali i preporučuje.)

Str. 107-114, Svezak završava popisom knjiga i časopisa, koje je biblioteka Društva primila u toku druge polovice 1954. godine.

Sv. 74, str. 115-270:

Str. 115-136, James Mellaart, *Iron Age Pottery from Southern Anatolia*. (7 tabli i jedna karta su dodani članku.)

Str. 137-202, dr. Hüseyin Gazi Yurdaydın, *Bostan'ın Süleyman nâmesi, Ferdi'ye atfedilen eser* (»Bostanova knjiga o Sulejmanu Velićanstvenom, djelo, koje se pripisuje Ferdiji«). (Taj rad je samo uvod autorove doktorske teze. Pisac tom studijom želi osvijetliti, tko je zapravo autor knjige, odnosno povijesti sultana Sulejmana. Jedno vrijeme se mislilo, da je autor Zakonodavčev sin princ Mustafa. Tom

temom se po prvi put zabavio J. v. Karabaček, *Geschichte Suleimans des Grossen, verfasst und eigenhändig geschrieben von seinem Sohne Mustafa*, Wien 1917.)

Str. 203-245 + 8 str. faksimili, İ. H. Uzunçarşılı, *Sadr-ı Azâm Kâmil Paşa'nın siyasi hayatı isimli eser dolayısıyla II. Abdülhamid devrinde Kâmil Paşa* (»Kamil-paša za vlade Abdulhamida II. Povodom knjige o predsjedniku vlade Kamil-paši i njegovu političkom životu.«.) (S 8 stranica faksimila Kamil-pašine autobiografije i nekim arhivskim ispravama autor dopunjuje djelo, koje je izdao Kamil-pašin sin Hilmi Kâmil Bayur.)

Str. 247-270 + 5 slika, M. Şenyürek, *A Note on the Long Bones of Chalcolithic Age from Şeyh Höyük*. (Tim se izvještajem svršava svezak.)

Sv. 75, str. 271-404:

Str. 271-293 + 12 tabli, dr. İ. Kiliç Kökten, *Antalya'da Karain Mağarasında yapılan Prehistorya araştırmalarının toplu bir bakiş*. Poslije turske njemačka verzija *Ein allgemeiner Überblick über die prähistorischen Forschungen in Karain-Höhle bei Antalya*.

Str. 295-307 + 38 slika iskopanih predmeta, Nîmet Özgüç, *Firakdin eserleri*. Turska verzija popraćena engleskom *Finds et Firakdin*.

Str. 309-329 + 11 slika i planova, Mahmut Akok, *Ankara şehri içinde rastlanan İlkçağ yerleşmesinden bazı izler ve üç Araştırma Yeri* (»Neki tragovi naselja iz Starog vijeka nađenih u gradu Ankari i popis triju nalazišta istraživanja.«.) (Prilikom izgrađivanja Ankare naišlo se na mnogo tragova starih naselja. Ovdje se radi o istraživanjima na tri mjesta u Ankari: 1. Predvorje Financijske stručne škole - 1944. g., 2. Vojni kazneni zavod u kvartu Soğukkuyu - 1946. god. i 3. Çankiri ulica, istočna strana, na mjestu zgrade Nureddina Ersoya - 1947. g. - Osobito ističemo veliku javnu banju iz rimskog doba i obilje raznoga građevinskog materijala. Rasprava na turskom jeziku nije popraćena rezimèom na kojem stranom jeziku, ali će se stručnjaci iz slika i planova moći u dovoljnoj mjeri orijentirati.)

Str. 331-376, dr. Bahâeddin Ögel, *Uygur Devletinin Teşekkülü ve Yükseliş Devri* (»Osnutak i period prosperiteta ujuriske države.«.) (Ovim autor završava svoju monografiju o Ujurima, a počeo ju je u *Belletenu*, XII, knj. (1948), str. 795-833, pa je o legendi postanka Ujgura pisao u *Çasopisu fakulteta za jezik, historiju i geografiju*, VI, 1947, str. 17-24 i napokon opet u *Belletenu*, knj. XV (1951), str. 361-379, na što smo se ranije u ovom prikazu osvrnuli. Interesantna je tvrdnja autora u zaključku studije, prema kojoj bi srednjoazijski konjanici nomadi bili u kulturnom i socijalnom pogledu razvijeni, te da njihov nomadski život nije zbog primitivizma, već je to nužda geografsko-klimatskih okolnosti. Šteta je, da autor makar pri kraju monografije nije dao rezime na kojem pristupačnijem stranom jeziku.)

Str. 377-384 + 19 slika i 5 planova, Tahsin Özgüç ve Mahmut Akok, *Develi Abideleri* («Spomenici u mjestu Develi»). (Autori nas. izvještavaju o svojim rezultatima istraživanja spomenika iz seldžučkog doba i donose u prijepisu arapskog pisma dešifrirane tekstove četiriju natpisnih ploča.)

Str. 385-394 + 1 fotokopija, M. Zeki Orta, *Sultan Hatun Senedi* («Isprava princeze Hatun»). (Uz fotokopiju originalne isprave, koju nam autor donosi u dešifriranom arapskom pismu i jeziku, te nam ujedno daje i njezin turski prijevod po smislu, on je dopunjuje i historijskim podacima iz perioda Seldžuka, na koji se i odnosi ta isprava.)

Str. 395-404, svezak svršava popisom knjiga i časopisa, koje je biblioteka Društva primila u prvoj polovini 1955. godine.

Sv. 76, str. 407-545:

Str. 407-444 + 4 slike, Muzaffer Şenyürek, *A Review of the Order of Eruption of the Permanent Teeth in Fossil Hominids*.

Str. 445-461, Tahsin Özgüç, *Kültepe Hafriyatı 1954 II. kat eserleri*. Tursku verziju prati engleska *Excavation at Kültepe Level II Finds*. (Izvještaj je popraćen s 31 slikom i 1 nacrtom.)

Str. 463-489, dr. İbrahim Kafesoğlu, *Selçuklu Tarihinin meseleleri*. »Sultan Melikşah devrinde Büyük Selçuklu İmparatorluğu« adlı eseri tenkidi dolayısıyla («Problemi seldžučke povijesti. Povodom kritike knjige pod naslovom »Veliko seldžučko carstvo za vlade sultana Melikšaha«). (Autor članka odgovara na kritiku dra Mehmeta Altaya Köymena, objavljenu u *Belletenu* XVII/68, 1953. g., str. 557-604. Kritičaru svoga djela iznosi mnoge nedostatke i nastoji osporiti ispravnost i objektivnost iznesenih prigovora.)

Str. 491-527, B. Zahoder, na turski preveo İsmail Kaynak, *Selçuklu Devletinin Kuruluşu sırasında Horasan* («Horosan u doba osnivanja seldžučke države»). (Ruski original te studije objavljen je u časopisu »*Voprosi Istorii*«, 1945, 5/6.)

Str. 529-540, dr. phil. Hâmit Zübeyir Koşay, *Türkolog ve Bizantolog Geza Fehér'in Hayatı ve Eserleri, 1890-1955* («Život i djela turkologa i bizantologa Géze Fehéra 1890-1955»). (Turska verzija nekrologa popraćena je i engleskom.)

Str. 541-545, posljednji svezak XIX. godišta završava se referatom, koji je održan na X. međunarodnom historijskom kongresu, održanom od 4.-11. IX. 1955. u Rimu:

Şevket Aziz Kansu, *Sur les Civilisations préhistoriques de la Turquie*.

Knj. XX, 1956, Sv. 77, str. 1-200:

Str. 1-28 + 28 slika (čeljusti i zuba), Muzaffer Şenyürek, *Order of Eruption of the Permanent Teeth in the Chalcolithic and Copper Age Inhabitants of Anatolia*. (Prva studija te serije objavljena je u *Belletenu* XVI, sv. 62, str. 153-224.)

Str. 29-36 + 5 slika, Tahsin Özgüç, *Anitta Hançeri* («Nož kralja Anitta»). (Dodat je i engleski prijevod *The dagger of Anitta.*)

Str. 37-59 + 8 slika, dr. Mebrure Tosun, *Mezopotamya silindir mühürlerinde görülen tauri sembollerinin mahiyeti*. Zatim dolazi engleska verzija pod naslovom *The significance of the symbols of Gods in the Mesopotamian cylinder Seals.*

Str. 61-101 + 26 slika, U. Bahadır Alkım, *Kırşehir Hüyükü ve Topraküstü Buluntuları*. Tursku verziju slijedi njemačka *Kırşehir: Hüyük und Lesefunde.*

Str. 103-174 + 9 faksimila dokumenata, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *1908 yılında İkinci Meşrutiyetin ne suretle ilân edilisine dair vesikalar* («Na koji je način proklamirana Druga konstitucija u 1908. godini»). (Autor nam s mnogo detalja dokumentirano izlaže historijat mladoturskog pokreta u Solunu i sve faze razvoja događaja u tadašnjoj evropskoj Turskoj, koji su konačno doveli do proklamacije konstituante i nakon toga i do samog svrgavanja sultana Abdulhamida II, koji je preko 30 godina provodio svoj kruti apsolutistički režim.)

Str. 175-200, tj. do kraja sveska, Enver Ziya Karal, *Tevfik Bıyıklıoğlu'nun »Trakya'da Milli Mücadele« adlı eseri hakkında* («O djelu »Trakya'de Milli Mücadele« - »Narodna borba u Trakiji« - *Tevfika Bıyıklıoğlu*). (Pisac je dao pregledan i sažet prikaz opsežnog djela od 566 str. i osnovne karakteristike samog autora, kojemu priznaje, da je u punoj mjeri dorastao i pozvan da osvijetli tamne događaje turske nacionalne borbe u Trakiji. Poslije toga niže svoje primjedbe i mnoge umjesne prigovore, spominjući i neka fundamentalna djela i isprave, kojima se autor nije koristio. Tako na pr. citira 1931. g. izdato djelo »*The Partition of Turkey*« (1913-1923), kojem je autor Harry N. Howard, i iste godine u Sofiji objavljenu knjigu »*La Thrace interalliée*« Ivana Altinova.)

Sv. 78, str. 201-341:

Str. 201-212 + 1 slika čeljusti sa zubima, dr. Muzaffer Şenyürek, *Anadolu'nun Kalkolitik ve Bakir çağı seknesinde üçüncü büyük ağı dişlerinin çıkış zamanı*. Poslije turske dolazi engleska verzija *The time of eruption of the third molars in the Chalcolithic and Copper age inhabitants of Anatolia*. (Autor nadovezuje tu studiju na raniju, koja je objavljena u prethodnom svesku str. 1-28.)

Str. 215-216 + 1 slika natpisa, G. E. Bean, *Bir Amisus Küabesi* i engleska verzija *An Inscription of Amisus*.

Str. 217-222 + 1 tloris i 30 slika raznih još očuvanih dijelova zgrade i sadašnjeg ruševnog stanja, prof. dr. Afetinan, *Kayseri'nin 749 yıllık Şifaiye tip medresesi* («Tip medicinske škole s bolnicom, tzv. Şifaiya, u Kajseriji - Cesareji - 749 godina stara»). (Autorka ističe značaj te stare seldžučko-turske zdravstvene ustanove, za koju tvrdi da je najstariji tip medicinske škole s bolnicom u Anatoliji te pri kraju energično zahtijeva, da se restaurira i upotrebi kao suvremeni dom zdravlja.)

Str. 223-236, Halil İnalçık, V. *Beynelmilel Onomastik İlimler Kongresi - Salamanca, 12-15 Nisan* (»V. međunarodni kongres onomastičkih znanosti - Salamanca, 12.-15. aprila«). (Poslije izvještaja o toku kongresa Inaldžik je naveo i puni engleski tekst svoga predavanja o otomanskim tefterima, tj. popisima mjesta i stanovništva kao izvornim mjesnih imena: *The Land surveys of Place - Names.* - str. 228-230. Tomu je dodao još i izvještaj o arhivima Španije - »İspanyol arşivleri hakkında« -, str. 230-236, u kojem je naročito istaknuo, da »*Archivo de la Corona de Aragon*« obiluje materijalom iz doba otomanskog prodiranja na Balkan, pa ističe, da je tu arhivsku građu po prvi put temeljito ispitao historičar C. Marineseo.)

Str. 237-246, prof. Ömer Lütfi Barkan, »*Türkiye'de »Servaj» var mı idi?*« (»Da li je u Turskoj bilo sredovječnog kmetstva«). (To je zapravo turska verzija predavanja, koje je Barkan održao na X. međunarodnom kongresu historijskih znanosti u Rimu, održanom od 4.-11. rujna 1955.)

Str. 247-285 + 16 faksimila, prof. M. Tayyib Gökbilgin, *Kanunî Sultan Süleyman devri başlarındā Rumeli eyaleti livaları, şehir ve kasabaları* (»Rumelijski ejalet - pokrajina - i njegovi okruzi, gradovi i varošice početkom vladavine sultana Sulejmana Zakonodavca«). (Među faksimilima 7 ih je iz teftera, koji se čuva u Arhivu Topkapı pod br. 9578, a drugih 9 su geografske skice, odnosno karte preslikane iz *Katib Çelebinog* (Hadži Kalfinog) čuvenog kozmografskog djela »*Džihānumā*«. Štampano izdanje tog djela izišlo je u Carigradu još 1732., a latinski prijevod je sačinio Matthäus Norberg - više o tome u Katalogu arap., perz. i turskih rukopisa bečke bibl., II knj., str. 434 od prof. Gustava Flügelā. Rukopis tog »*Ogledala svijeta*« tj. »*Džihānumā*« nalazi se u biblioteci palače Topkapı pod brojem 1629. Od str. 287-294 rezime je na francuskom jeziku, koji će ovaj inače interesantni rad učiniti pristupačnim našim historičarima.)

Str. 295-303 + 1 slika, dr. Arif Müfid Mansel donosi nekrolog o poznatom njemačkom historiku Starog vijeka *Clemensu Eminu Boschu* (1899-1955), koji je sradio i katalogizirao numizmatičke zbirke carigradskog muzeja te nakon toga izabran za profesora univerziteta u Carigradu, gdje je sve do 1954., tj. do svog oboljenja predavao heleno-rimsku povijest i numizmatiku.

Bibliografija:

Str. 305-312, Fevziye Abdullah Tansel prikazala je i ocijenila III. knjigu »*Sanata dair*« (»O umjetnosti«) prije 10 godina preminulog poznatog turskog pisca Halid Ziya Uşaklıgıla, koja je 1955. izašla u nakladi turskog ministarstva prosvjete.

Str. 313-314, popis knjiga i časopisa, kojim se u drugoj polovici 1955. obogatila društvena knjižnica.

Pri kraju su sveska, str. 324-341, obavijesti o glavnoj skupštini društva u 1955. godini i druge kraće vijesti o kongresima, arheološkim iskapanjima i t. sl.

Str. 79, str. 343-530:

Str. 343-347 + 10 slika i crteža, Burhan Tezcan, *Nallihan-Beypazari iz çevresinden getirilen kaplar hakkında*. (»O posudama donešenim iz okolice Nallihan-Beypazar«). (Predmet saopćenja su deset posuda - zemljani vrčevi, šalice, i zdjele uglavnom iz III. tisućljeća prije n. e. - nađenih na području Ankara-Nallihan-Beypazari, a sada se čuvaju u Arheološkom muzeju u Ankari.)

Str. 349-354 + 9 fotografija (snimke mjesta, natpisne ploče i prijepisi natpisa popraćeni su transkribiranim tekstom i turskim prijevodom glavnog sadržaja), Mustafa Kalaç, *Kömürhan Urartu Kitabesi* (»Kömürhanski natpis na Urartu-jeziku«).

Str. 355-378, dr. Füzün Kinal, *Eski Anadolu'da kadınların mevkii*. (Poslije turske verzije dolazi njemačka *Die Stellung der Frauen im alten Orient*.)

Str. 379-383 + 17 slika i 4 nacrti, Tahsin Özgüç - Mahmut Akok, *Sarıhan* (»Žuti han«). (Autori su opisali jedan tip seldžučkog karavansaraja kod Ürgüp-Avanosa, koji je H. Rott u svom djelu »*Kleinasiatische Denkmäler aus Pisidien, Kappadokien und Lydien*«, Leipzig, 1908, str. 241, već obradio, ali su njegovi planovi nešto krnji, pa se to u ovom članku dopunjuje.)

Str. 385-410 + 7 slika i 2 nacrti, M. Zeki Oral, *Duragan ve Bafra'da iki türbe* (»Dva mauzoleja, od kojih jedan u Duraganu a drugi u Bafri«). (Pisac donosi nadgrobne natpise u arapskom pismu s turskim prijevodima arapskih i perzijskih tekstova i daje historijske podatke osoba, kojih se imena spominju u natpisima. Ujedno bilježi građevinske podatke mauzoleja te opisuje i same nadgrobne spomenike u njima. Sve se odnosi uglavnom na prinčeve sjeverne Anatolije i njihovu rodbinu, iz XIV. st.)

Str. 411-447 + 4 slike, dr. Aydin Sayılı, *Alâuddin Mansur'un İstanbul Rasathanesi hakkındaki şifheleri*. Zatim je engleski tekst autorove studije pod naslovom »*Ala al Din al Mansur's Poems on the İstanbul Observatory*«. (Četiri slike su preslikane iz kodeksa). Od str. 449-457 je prijepis stihovanog perzijskog teksta arabicom, koji je popraćen turskim, str. 459-470, pa zatim engleskim prijevodom, str. 471-484.

Str. 485-525, İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Nizam-i cedid ricâ-linden valide sultan kethüdasi meşhur Yusuf ağa ve kethüdazade Arif efendi* (»Čuveni Jusuf-aga, čehaja sultanove majke - valide sultan - i Arif efendija Čehajić - Kethüdazade - obojica velikani turske reformatorske ere«). (Autor nam daje opširan i dokumentiran životopis u naslovu spomenutog djeda i unuka, budući da je prvi jedan od najutjecajnijih državnika i osoba povjerenja reformatora sultana Selima III, a drugi intelektualac prvoga ranga i istaknuti učenjak pozitivnih nauka u prvoj polovici XIX. stoljeća. Pisac smatra, da su njihove biografije značajan prilog turskoj historiji.)

Str. 527-530, Hilmi Kamil Bayur, *Şarki Rumeli meselelerine dair* (»U vezi s pitanjem Istočne Rumelije«). (Pisac kritizira neke po-

grešne zaključke, koje je Tefvik Biyiklioğlu iznio u svom djelu »Narodna borba u Trakiji«. Isporedi prikaz o tome u sv. 77 ove iste knjige *Belletena* od str. 175 do kraja sveska.)

Sv. 80, str. 531-762:

(Posljednji svezak Knjige XX posvećen je u cijelosti uspomeni Atatürka povodom 18. obljetnice njegove smrti.)

Str. 531-537, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Türk Milleti ve Atatürk* (»Turski narod i Atatürk«).

Str. 539-548, Ali Fuad Erden, *Mustafa Kemal Atatürk*.

Str. 549-555, Ali Fuad Cebesoy, *Mustafa Kemal - Milli Lider* (»Mustafa Kemal - voda naroda«).

Str. 557-563, dr. Afetinan, Gazi M. Kemal Atatürk ve *Kültür meseleleri* (»Heroj M. Kemal Atatürk i kulturni problemi«).

Str. 565-570, R. Hüsrev Gerede, *Atatürk*.

Str. 571-584, dr. Ekrem Akurgal, *Tarih İlmî ve Atatürk* (»Nauka o historiji i Atatürk«).

Str. 585-598, Tahsin Öz, *Atatürk ve Türk sanatları* (»Atatürk i turska umjetnost«). (Istaknuti turski historik umjetnosti upoznaje nas s intenzivnim radom na sabiranju i osvježavanju turskih umjetničkih tvorevina te dokumentirano dokazuje, kako su poznati zapadni historičari umjetnosti griješili, kada su Turcima odriicali svaku sposobnost za umjetnička stvaranja. U tu svrhu je citirao kronološkim redom oko sto radova s pojedinih područja umjetnosti u bilješcima na str. 593-597, od kojih su mnogi na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku. S te strane je taj članak zanimljiv i poučan i za naše historičare umjetnosti.)

Str. 599-607, Behiç Erkin, *Atatürk'ün Selanikteki askerlik hayatına ait hâtıralar* (»Uspomene na Atatürkov vojnički život u Solun«).

Str. 609-617 + 1 karta bojišta na Galipolju, A. Rıza Özkul, *Kaymakam Mustafa Kemal ve Ariburnu* (»Potpukovnik Mustafa Kemal i Ariburnu«). (Tekstu je dodat i faksimile pisma, kojim se Atatürk zahvalio svojim borbenim jedinicama.)

Str. 619-633, Hikmet Bayur, *Mustaf Kemal'in Falkenhayn'la çatışmasıyle ilgili henüz yayınlanmamış bir raporu* (»Još neobjavljen izvještaj u vezi konflikta između Mustafe Kemala i Falkenhaina«).

Str. 633-657 + 1 slika i 1 faksimile izvan teksta i 2 str. faksimila u tekstu, Fuat Pekin, *Atatürk ve Lyautey* (»Atatürk i Lyautey«).

Str. 659-699, Hikmet Bayur, *Kuvay-i Milliye devrinde Atatürk'ün Dış Siyasa ile ilgili bazı görüş ve davranışları* (»Atatürkovi neki pogledi i stavovi u vezi s vanjskom politikom u doba Narodne obrane«).

Str. 701-735 + 2 faksimila unutar teksta i 1 karta, Tefvik Biyiklioğlu, *Başkumandan Atatürk'ün kısa bir portresi* (»U nekoliko poteza portret glavnokomandujućeg Atatürka«). (Faksimili unutar

teksta su Atatürkova pisma, a karta označuje okupacione zone država Antante i opće pokrete turske Narodne borbe.)

Str. 739-742 + 3 str. faksimila, *Perihan Naci Eldeniz, Atatürk ve Türk kadını* («Atatürk i turska žena»).

Str. 747-754, dr. A. Süheyl Ünver, *Bir vakia ve neticesi* («Jedan slučaj i njegova posljedica»). (Pisac članka nam opisuje, kako ga je Tursko historijsko društvo zadužilo, da napiše svoju studiju o »*Medicini Seldžuka XI.-XIV. stoljeća*«, koja je objelodanjena pod serijom VIII - No 7 publikacija tog društva, te u nastavku članka objašnjava, kako je morao odustati od pripreme izdavanja jedne historije turske umjetnosti, jer još nema dovoljan broj predradnji za to.)

Svezak i godište završava opširnijim prikazom, str. 755-762, dr. Muhaddere N. Özerdim, *Türkiye hakkında iki çince kitab* («Dva djela o Turskoj na kineskom jeziku»).